

URBACT

Co-funded by
the European Union
Interreg

URBACT IV U CRNOJ GORI

URBACT

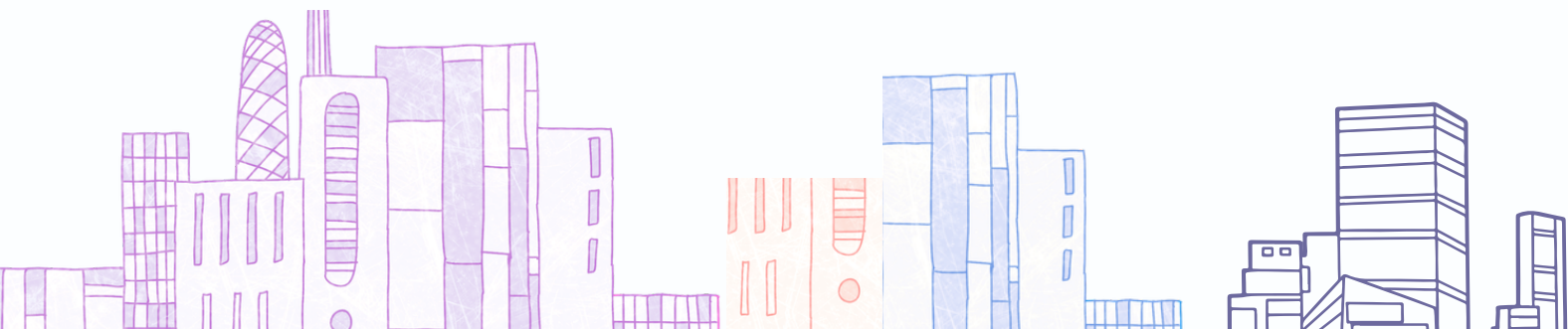
CRNA GORA

Crna Gora se 2023. godine priključila programu URBACT IV, pri čemu Ministarstvo evropskih poslova, zaduženo za sprovođenje Programa na teritoriji Crne Gore, obavlja funkciju Nacionalnog tijela, i Nacionalne URBACT tačke.

Do sada je objavljeno pet poziva, a crnogorske opštine učestvuju u 8 mreža i 3 tematske zajednice kroz program učenja URBACT Pioneers Accelerator. Ukupan budžet njihovog učešća iznosi nešto više od 700 hiljada eura, uključujući i nacionalno kofinansiranje, koje za zemlje korisnice lpe u okviru programa URBACT iznosi svega 5 odsto.

Korisni linkovi:

- [Stranica programa](#)
- [Nacionalna stranica programa](#)
- [Stranica Ministarstva evropskih poslova](#)

O PROGRAMU URBACT IV

Programska oblast:

Države članice EU (EU27), Norveška i Švajcarska, Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Moldavija i Ukrajna.

Tematski prioriteti:

Prioritet: Promovisanje integrisanog urbanog razvoja kroz saradnju;

Specifični cilj: Unaprijediti institucionalne kapacitete javnih organa, posebno onih koji su nadležni za upravljanje određenom teritorijom, kao i kapacitete relevantnih učesnika.

Ciljevi:

Poboljšanje kapaciteta evropskih gradova kroz transnacionalne mreže putem:

- zajedničke izrade i sprovođenje Integrisanih akcionih planova za zajedničke izazove u oblasti održivog urbanog razvoja;
- prenosa oprobanih dobrih praksi u urbanim područjima;
- izrade investicionih planova za repliciranje elemenata inovativnih urbanih rešenja.

Aktivnosti:

- Unaprjeđenje kapaciteta učesnika u urbanim područjima za izradu i sprovođenje politika, praksi i inovacija u oblasti održivog urbanog razvoja na integrisan, participativan način na lokalnom nivou;
- Pružanje pristupa znanju i praksama programa URBACT, tako da budu dostupne stručnjacima i kreatorima urbanih politika kako bi ih integrisali u lokalne, regionalne, nacionalne i evropske politike u oblasti urbanizma, posebno unutar Evropske unije.

Pravo učešća u programu URBACT imaju:

- gradovi i opštine;
- lokalne agencije čiji je osnivač opština ili koje su u djelimičnom ili potpunom vlasništvu opštine;
- jedinice mjesne samouprave;
- metropolske oblasti ili organizovane aglomeracije.

Budžet po fondovima:

- ERDF 79,769,799.00 eura
- IPA 5,000,000.00 eura
- NDICI 2,000,000.00 eura

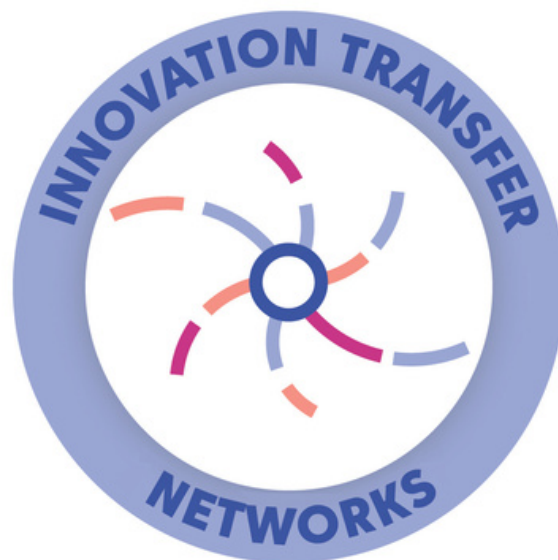
VRSTE MREŽA I UČEŠĆE CRNE GORE

4 mreže

3 grada

Mreže za planiranje akcija

1 mreža

1 grad

Mreže za prenos inovacija

3 mreže

3 grada

Mreže za prenos dobrih praksi

3 teme

3 grada

URBACT Pioneers Accelerator

VRSTE MREŽA I UČEŠĆE CRNE GORE

Mreže za akcije

Poziv za mreže za akcije objavljen je 17. marta 2026, i biće otvoren do 17. juna 2026.

Ova vrsta mreža je kreirana kako bi se planovi pretočili u akcije, i napravila konkretna promjena u evropskim gradovima. Akcije ovih mreža su utemeljene na postojećim strategijama i akcionim planovima lokalnih samouprava. Transnacionalna razmjena i učenje, kao i uticaj koji se ostvaruje na lokalnom nivou, su srž mreža za akcije.

Više o pozivu možete pročitati [ovdje](#).

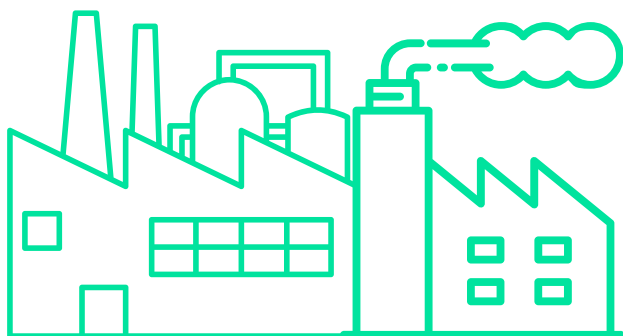
MREŽE ZA PLANIRANJE AKCIJA

Mreže za planiranje akcija unaprjeđuju svoje kapacitete za upravljanje održivim urbanim politikama i, konkretnije, lokalne vještine za zajedničko dizajniranje dugoročnih integrisanih akcionih planova.

- U periodu od 1. juna 2023. do 31. decembra 2025. godine, evropski gradovi su sprovodili 30 mreža za akciono planiranje.
- Teme ovih trideset mreža tiču se participativnog upravljanja, urbanog planiranja, lokalne ekonomije, klimatskih akcija, i društvene kohezije.
- Crnogorski gradovi Bijelo Polje, Berane, i Budva su ostvarili učešće u 4 mreže za akciono planiranje. Bijelo Polje je ostvarilo najveći uspjeh učestvom u čak dvije mreže u jednom pozivu.
- Krajnji proizvodi mreža za akciono planiranje su Integrisani akcioni planovi za svakog od partnera, i jedan zajednički vodič.
- Četiri mreže u kojima učestvuju crnogorski partneri imaju ukupan budžet od oko 290 hiljada eura, a uz to dodatnu podršku vodećeg eksperta koju obezbjeđuje Program.

IN4GREEN

OD CRNOG KA ZELENOM: USMJERAVANJE
INDUSTRIJSKIH GRADOVA KA ODRŽIVOJ BUDUĆNOSTI

#klimatske_akcije #urbano_planiranje
#pozelenjavanje_urbane_ekonomije

Vodeći partner: Aviles (Španija)

Projektni partneri: Vila de Nova de Famalicao (Portugal),
Dabrova Gornica (Poljska), Larisa (Grčka), Salerno (Italija),
Ždar na Sazavu (Češka), Sabadel (Španija), Solingen (Njemačka),
Bijelo Polje (Crna Gora), i Navan (Irska).

Kolaborativna mreža industrijskih gradova iz cijele Evrope bila je posvećena pokretanju transformativnih promjena u evropskoj industriji i usmjeravanju ovog sektora ka zelenijoj i održivoj budućnosti. Okupljajući gradove različitih profila i iskustava, In4Green je radio na modernizaciji industrijskih područja kroz unaprjeđenje lokalnog upravljanja i procesa donošenja politika, oslanjajući se na zajedničko znanje i iskustvo partnerskih gradova.

Integrirani akcioni plan Bijelog Polja

In4Green vodič

Stranica mreže In4Green

BREAKING ISOLATION

#socijalna_kohezija #participacija

Vodeći partner: Ažen (Francuska)

Projektni partneri: Isernija (Italija), Seres (Italija), Fot (Mađarska), Pombal (Portugal), Roman (Rumunija), Humila (Španija), Škofja Loka (Slovenija), Tunder (Danska), i **Bijelo Polje (Crna Gora)**.

Mreža „Breaking Isolation“, koju je činilo deset evropskih gradova, imala je za cilj suočavanje sa rastućim problemom socijalne izolacije. Projekat je nastojao da ojača društvene veze među različitim generacijama i promoviše raznolikost, uz poseban akcenat na učešće građana. Grad Ažen je predvodio ovaj projekat, čiji su ciljevi bili prepoznavanje i podrška socijalno izolovanim osobama, podizanje svijesti o ovom problemu i jačanje društvene kohezije.

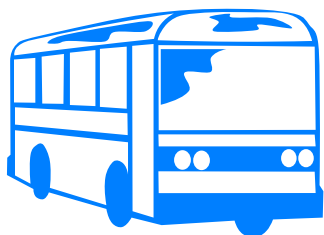
Integrirani akcioni plan Bijelog Polja
Breaking Isolation - Model za intervenciju
Stranica mreže Breaking Isolation

Pjesma mreže Breaking Isolation

ECONNECTING

ZELENE I BLIŽE ZAJEDNICE

#klimatske_akcije #urbano_planiranje

#mobilnost #urbano_ruralno

Vodeći partner: Romanja Faentina (Italija)

Projektni partneri: Ormož (Slovenija), Nađikalo (Mađarska), Vest Mani (Grčka), Vizeu Dao Lafoeš (Portugal), **Berane (Crna Gora)**, Enis (Irska), Tori Valavalicus (Estonija).

ECONNECTING je bio usmjeren na održiva rješenja urbane i ruralne mobilnosti u okviru teritorija dostupnih *u roku od 30 minuta*. Misija mreže bila je zagovaranje inkluzivnih, digitalnih i ekoloških strategija, uz podsticanje aktivnog učešća zajednice u zajedničkom osmišljavanju gradova otpornih na klimatske promjene. ECONNECTING je promovisao pristupačne i otvorene gradove, kvalitetno primjenjivanje koncepta *bliskih teritorija*, humanizovanu i održivu mobilnost, zelene zajednice i rodno uravnotežen razvoj.

[Integrirani akcioni plan Berana](#)

[Manifesto mreže Econnecting](#)

[Stranica mreže Econnecting](#)

CITIES AFTER DARK

NOĆNA EKONOMIJA KAO POKRETAČ ODRŽIVOG RASTA

**#socijalna_kohezija #lokalna_ekonomija #javni_prostor
#urbano_planiranje**

Vodeći partner: Braga (Portugal)

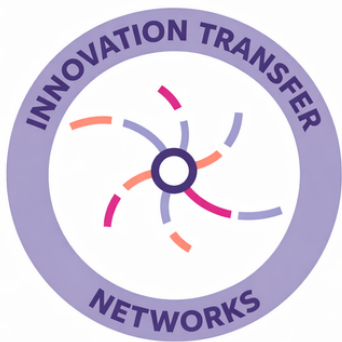
Projektni partneri: Varna (Bugarska), Zadar (Hrvatska), Malaga (Španija), Talin (Estonija), Nikozija (Kipar), Pariz (Francuska), Đenova (Italija), **Budva (Crna Gora)**, i Pirej (Grčka).

„Noćna ekonomija“ obuhvata aktivnosti različitih sektora, kao što su turizam, mobilnost, zabava, ugostiteljstvo, hitne službe, bezbjednost, logistika i uslužne djelatnosti. Takođe se suočava sa brojnim izazovima, poput bezbjednosti, regulacije i uticaja na životnu sredinu, poput buke i svjetlosnog zagađenja. Kao prva mreža lokalnih vlasti, posvećena noćnoj ekonomiji, a sufinansirana od strane EU, Cities After Dark je istraživala mogućnosti kakvi gradovi mogu postati u periodu između 18 i 6 časova, koji je tradicionalno bio zanemaren u urbanom planiranju, a nosi veliki potencijal. Kreiran je vodič za osmišljavanje i sprovođenje strategija noćne ekonomije, koji odgovara na to pitanje.

Integrirani akcioni plan Budve

Vodič mreže CAD

Stranica mreže CAD

MREŽE ZA PRENOS INOVACIJA

Mreže za prenos inovacija rade na transferu inovativnih rješenja u održivom urbanom razvoju, zasnovanih na prethodno realizovanim projektima Urbane inovativne akcije.

- U periodu od 1. septembra 2024. do 31. avgusta 2026. godine, evropski gradovi sprovode 10 mreža za prenos inovacija.
- Teme ovih deset mreža, čije su inovacije prethodno kreirane i sprovedene kroz Urbane Inovativne Akcije, tiču se participativnog upravljanja, urbanog planiranja, lokalne ekonomije, klimatskih akcija, i društvene kohezije.
- Mjesna zajednica Opštine Nikšić Stara Varoš je ostvarila učešće u 1 mreži za prenos inovacija, a to je Cities 4 Co-housing.
- Krajnji proizvodi mreža za prenos inovacija su produkcija planova za prenos za projektne partnere i planova za kontinuitet za vodeće partnere, kao i podrška da se naučene lekcije uključe u nove politike, s ciljem unapređenja i širenja primijenjenog pristupa.
- Budžet crnogorskog partnera za sprovođenje aktivnosti iznosi oko sedamdest i dvije hiljade eura.

CITIES 4 CO-HOUSING

**ZAJEDNIČKO STVARANJE PRISTUPAČNOG
STANOVANJA, OSNAŽIVANJE ZAJEDNICA**

#socijalna kohezija #stanovanje

Vodeći partner: Brisel (Belgija)

Projektni partneri: Fuenlabrada (Španija), Gaiurb - Vila Nova de Gaja (Portugal), Solun (Grčka), Napulj (Italija), **MZ Stara Varoš - Nikšić (Crna Gora).**

Prema istraživanju Eurobarometra iz jula 2024. godine, rast troškova stanovanja, uz šire pritiske u vezi s troškovima života, bio je među glavnim pitanjima koja su uticala na izbor građana na evropskim izborima. Upravo tu nastupa Inovaciona mreža za prenos Cities4Co-housing. Mreža Cities4Co-housing nadovezuje se na uspjeh projekta CALICO, inovativnog modela kolaborativnog stanovanja u Regionu glavnog grada Brisela, koji je pionirski razvio model zajedničkog stanovanja zasnovan na dugoročnoj pristupačnosti, principima fonda zemljišta u zajedničkom vlasništvu (community land trust), rodnoj inkluzivnosti i uslugama zbrinjavanja utemeljenim na zajednici.

[Kvartalni izvještaj mreže](#)

[Stranica mreže Cities 4 Co-Housing](#)

MREŽE ZA PRENOS

Mreže za prenos pružaju priliku za transfer, usvajanje, i unaprijeđenje dobre prakse prethodno razvijene kroz program URBACT.

- Tokom 2024. 116 mreža je dobilo oznaku *URBACT Dobre Prakse*, koje su 2025. bile pozvane da kreiraju mreže za prenos kako bi svoje prakse prenijeli drugim evropskim gradovima. Ukupno 25 predloga za prenos je odobreno.
- Mreže za prenos će sprovoditi svoje aktivnosti od 1. novembra 2025. do 30. aprila 2028. godine.
- Teme se kreću od klimatskih akcija, rodne ravnopravnosti, mobilnosti, javnih nabavki, do lokalnog razvoja i participativnog upravljanja.
- Crnogorske opštine Bijelo Polje, Kolašin, i Plav su ostvarile učešće u tri mreže. One će preuzeti dobre prakse opisane na narednim stranicama.
- Krajnji proizvodi ovih mreža su planovi za prenosivost i planovi za unapređenje dobrih praksi.
- Budžet tri mreže u kojima učestvuju crnogorske opštine iznosi oko 234 hiljade eura.

SMART MOBILITY ON DEMAND

POBOLJŠANJE PRISTUPA I MOBILNOSTI ZA
GRAĐANE U UDALJENIM PODRUČJIMA

#urbano_planiranje #mobilnost

Vodeći partner: Međuopštinska zajednica Kojmbra (Portugal)

Projektni partneri: Kluj (Rumunija), Solun (Grčka), Kiskunalas (Mađarska), Strazburg (Francuska), Mengeš (Slovenija), Užice (Srbija), i **Bijelo Polje (Crna Gora).**

Bijelo Polje preuzima praksu Sit Flexi koja se bavila nedostatkom adekvatnog javnog prevoza u slabo naseljenim područjima. Rješenje je uvođenje prevoza po zahtjevu kako bi se poboljšala mobilnost i dostupnost u ruralnim područjima i približili ljudi uslugama u centrima opština. Iako je fokus usmjeren na mobilnost, usluga ima i snažnu društvenu svrhu, promovišući jednakost i inkluziju u oblastima koje nisu bile pokrivene redovnom mrežom javnog prevoza ili gdje, većinu vremena, nije postojalo transportno rješenje.

Prevoz funkcioniše isključivo po zahtjevu i bez fiksnih ruta, i ključan je za društvenu inkluziju grupa poput starijih osoba, samohranih roditelja i građana sa ograničenom mobilnošću, omogućavajući im pristup zdravstvenim uslugama, poslu, obrazovanju i prodavnicama.

Stranica dobre prakse Sit Flexi

SPONGE MEASURES

KOORDINACIJA EFIKASNIH, MALIH MJERA ZA
ZADRŽAVANJE PRIRODNE VODE

#klimatske_akcije #klimatska_adaptacija

Vodeći partner: Pušpoksilagi (Mađarska)

Projektni partneri: Razkrižje (Slovenija), **Plav (Crna Gora)**,
Veliki Berežnji (Ukrajna), Trgu Sekujesk (Rumunija),
Vilamarksant (Španija), Nuovo Sirkondario Imoleze (Italija)

Od 2006. godine, klimatske promjene su intenzivirale poplave u Pušpoksilagiju, i gotovo svake godine nanosile ozbiljnu štetu poljoprivredi i infrastrukturi u selu. Istovremeno, dno doline se potpuno isuši tokom ljeta, što negativno utiče na poljoprivredu i biodiverzitet. Izgradnjom prirodnih mjera za zadržavanje vode (NWRM), Pušpoksilagi je potpuno zaustavio bujične poplave i stabilizovao nivo podzemnih voda, spriječio ekonomske gubitke, smanjio rizik od nestašice vode i povećao biodiverzitet. Opština sada predvodi aktivnosti vezane za NWRM u slivnom području kroz Platformu zainteresovanih strana. Dobra praksa Pušpoksilagija služi kao model za primjenu prirodnih mjera za zadržavanje vode u brdovitim predjelima. Ove mjere su ključne za sva mala i srednja naselja koja se suočavaju sa bujičnim poplavama, i sušama, te je Opština Plav prepoznala korist koju može imati usvajanjem ovakve prakse.

[Stranica dobre prakse Sponge Measures](#)

CITY LAKE

PARTICIPATIVNI ALAT ZA OČUVANJE
PRIRODNIH RESURSA

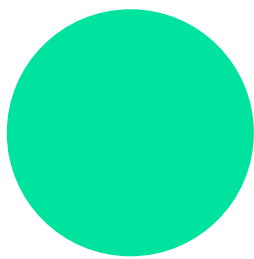
#socijalna_kohezija #lokalizacija_sdg

Vodeći partner: Borgomanero (Italija)

Projektni partneri: Agueda (Portugal), Joanina (Grčka), Opština Silja (Španija), Tartuma Arenduselc (Estonija), **Kolašin (Crna Gora)**, Edinet (Moldavija), Ternopil (Ukrajna)

Ova dobra praksa se zasniva na Ugovoru o jezeru Cusio, koji ima za cilj da integriše zaštitu prirode sa razvojem na području jezera Orta. Prema Svjetskom forumu o vodama, najvećem međunarodnom skupu u sektoru voda, ovaj alat omogućava usvajanje sistema pravila koji usklađuje javni interes, ekonomsku efikasnost, društvenu vrijednost i ekološku održivost, u potrazi za djelotvornim rješenjima za revitalizaciju vodnog sliva. Ovaj zajednički sistem pravila od ključnog je značaja za participativne procese na lokalnom nivou, koji uključuju građane, institucije te društvene i ekonomske aktere zainteresovane za upravljanje i korišćenje vodnih resursa. Akcioni plan Ugovora usmjeren je na četiri glavne teme – dvije koje se odnose na ekološku dimenziju, jednu na ekonomsku i jednu na društvenu dimenziju.

Stranica dobre prakse City lake

PROGRAM UČENJA URBACT PIONEERS ACCELERATOR

URBACT Pioneers Accelerator je specijalizovani program učenja za gradove iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, i Srbije. Gradovi koji učestvuju baviće se konkretnim urbanim izazovima koristeći rješenja u skladu sa okvirom politike EU za integrisani održivi urbani razvoj, njenim vrijednostima i najboljim praksama.

URBACT Pioneer Accelerator je strukturisano i inspirativno iskustvo učenja koje pomaže gradovima da predvode održive promjene. Program ih podržava u razumijevanju politika EU za urbani razvoj, istovremeno podstičući inovacije kroz integrisane i participativne pristupe i sprovođenje malih pilot-akcija.

Program akceleratora se sastoji od tri dimenzije učenja: Prihvatanje (*gradovi se upoznaju sa URBACT metodom i participativnim pristupom*), Istraživanje (*na tematskim misijama se uči kroz studijske posjete i konkretne primjere*), i Djelanje (*aktivnosti sa stakeholderima i sprovođenje pilot aktivnosti*).

Učestvuje ukupno 27 gradova i lokalnih subjekata iz zemalja kandidatkinja, i svaki od njih ima po 35 hiljada eura na raspolaganju. Program traje od 1. aprila 2025. do 30. septembra 2026.

Iz Crne Gore učestvuju tri opštine: Nikšić na temu urbane prirode, Tivat na temu urbane mobilnosti, i Herceg Novi na temu upravljanja otpadom.

URBACT

**Co-funded by
the European Union**
Interreg

**Ministarstvo evropskih poslova
Vlada Crne Gore**